

REVISTA NOVA

Any I. - N.º 6

Barcelona, 16 de Maig de 1914

20 cèntims

EL BERRET BLAU, per Carles Guérin

PHOT. PROCÉDÉ E. DRUET, PARIS

REDACCIÓ: CLARIS, 99.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 644 (BOTIGA
«LA PINACOTECA»).

NO'S TORNEN ELS ORIGINALS :: LA RESPONSABILITAT DELS MATRIXOS A CÀRREC DE L'AUTOR

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ { CATALUNYA. 12 PTES. ANY
RESTO D'ESPANYA . . . 15 » »
ESTRANGER. 20 » »
Número solt, 20 cèntims.

— ¡Quina comedia tan immoral!... Estic
per a anar-me'n... si no fos que al
final crec que augmenta l'interès...
(Lustige Blätter, Berlín)

INSTALACIONS GENERALS D'ELECTRICITAT
MAQUINARIA ASCENSORS CALEFACCIÓ
SALVADOR FERRER

OFICINES: CLARIS 34 ENTR. DRETA
TALLERS I MAGATZEMS: BAIXOS DRETA
TELEF. 482

CHOCOLATE
TUPINAMBA
ES EL MEJOR

DIABÉTICOS
CURA INFALIBLE CON EL
TOPALCHI-NOVELLAS
EXIGIR EL LEGÍTIMO PREPARADO—FARMACIA DEL AUTOR
77, RAMBLA DE CATALUNA, SEGALÀ, ALSINA, &C.

— Vosté qui diu que m'estima tant,
diguí: ¿seria capàs de morir per mi?

— ¡Ah, no; això sí que no! El meu
amor és d'aquells que mai moren.

(London Mail)

QUALITAT OVIRALTA

MÉDECINE
SCIENCES · LITTÉRATURE
Librairie Fran-
çaise et Alle-
mande: **Roig**
Concell de
Cent. 331
APROP. RBLA CATALUNYA

BELLESA
MODERNE
ARRUGUES: TAQUES I CICA-
TRIUS: ERUPCIIONS I MA-
LALTIES DE LA PELL:
DEL MOIXI: CAIGU-
DA DEL CABELL:
OBESITAT: MA-
SSATJE: MA-
NICURA
ETC.

RBLA DEL
CENTRE 7
PRL.

Ebanisteria **Juan Puigdemongolas**

Muebles Artísticos y Decoración
Restauración de Muebles antiguos
Especialidad en arquetas, reproducciones de
ejemplares antiguos y modelos originales
modernos, retablos, oratorios, etc., etc.
Nueva San Francisco, 3.-Barcelona

Palmar
ANTIGUITATS
MOBLES
CUADROS
PORTA
FERRI
CA.
18

VALENTI HNS
JOYEROS · BARCELONA

CONVERSA EN EL JARDÍ, per Carles Guérin

PHOT. PROCÉDÉ E. DRUET, PARIS

DE L'ESTRATEGIA I DE LA TÀCTICA CONTRA LA MALA LITERATURA

PER ALEXANDRE PLANA

III

Els precedents: L'augment de la població i l'augment de les subsistències. Greus perjudicis de l'humanitarisme. La multiplicació del bacallà. Malthus, Nietzsche i Pérez de Ayala.

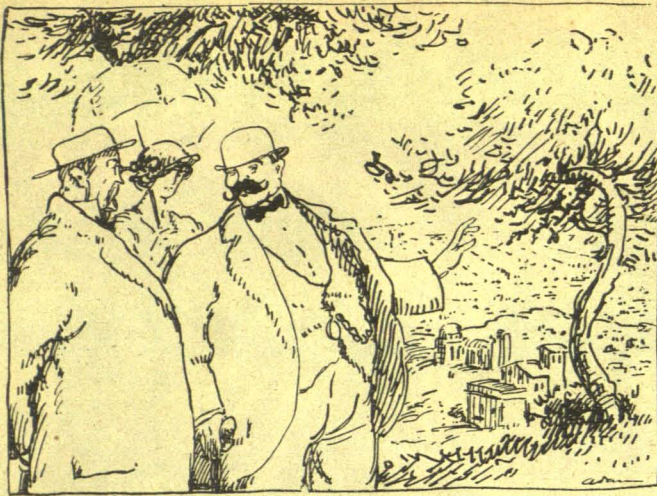
De les quatre veritats que l'altre dia establíem com a fonament del nostre sistema d'estrategia, la darrera, o sia la veritat de que «de gota en gota s'aixuga la bota», ens fa pensar en l'urgentíssima aplicació del remei; en si hi ha un medi d'estrancar aquesta lenta i fatal escoladura de la bellesa a través dels mils i mils de forats i esborancs del cuiro-recipient que, per nomenar-lo d'alguna manera, nomenarem literatura. I, arribats an aquesta fita, de repòs i d'engunia alhora, de les nostres reflexions, el nom de tres homes ens ve al pensament. Són tres homes fets a raonar llargament sobre les causes immediates i les causes finals de tots els fenòmens que prenen en la vida humana la forma d'un conflicte d'interessos, de passions o de idees. El primer no tingué mai, que se sàpiga, l'intenció de fer literatura, per tenir prou feina amb la ciència de l'economia. El segon feu una revolució en la literatura volent fer-la en el pensament. El tercer, que encara és viu i amb els cabells ben negres, és un amador de les belles lletres i un dels primers estrategs d'avui contra la mala literatura. Nomenats pels seus noms, són aquests tres homes: l'anglès Robert Malthus, professor d'Economia política; l'alemany Frederic Nietzsche, professor de Filologia, i el castellà Ramon Pérez de Ayala. Tres homes que tots coneixem.

No mancava gaire per a que'l segle XVIII arribés al seu darrer dia, quan el primer dels tres homes que hem nomenat, despertà en els polítics sentimentals de la vella Anglaterra una indignació comparable a la simpatia que, després de mort, ha remogut en nosaltres. El jove economista Malthus digué en una plana del seu assaig sobre'l principi de la població, que'ls mals de l'humana societat no pervenen pas de causes foranes, com creia la gent del seu temps i com pensa encara molta gent del nostre, sinó d'una causa interna. El malestar social — venia a dir — pervé de que hi ha un desequilibri entre la gent que menja i lo que pot menjar la gent; la gent que menja va augmentant més depressa que les substàncies nodradores. I com era home a qui li plavíà precisar les coses, se feu entendre amb aquell famós principi de les dues proporcions: la proporció aritmètica en que augmenten els

aliments i la proporció geomètrica en que augmenta la població a nodrir. La raó d'aquest desequilibri és clara com l'aigua. Malthus ens ho fa veure: per a produir substàncies nodradores s'ha de treballar, i l'esforç i la fatiga que acompanyen el treball són desagradables, mentres que és de tots regonegut com el més agradable de tots l'exercici de la facultat prolífica. Ja sabeu, no sóc jo qui haig de dir-ho, com al jove economista se'l tingué com a pensador immoral per haver fet la cànida i ferma deducció de que l'home se sent més inclinat a fer augmentar la població que a fer créixer els medis de nodrir-la.

Robert Malthus no era pas un pensador immoral. Era un pensador massa creient, potser, en la realitat de les ciències exactes. Fins arribarem a dir que no veiem tan clara com ell ho veia la relació entre l'economia i les matemàtiques; i que la proporció de 256 a 9 que profetitzava entre la població del món i els aliments en l'any 1998 — de no haver-hi guerres, epidèmies i altres medis de reducció de l'humanitat —, la tenim per un si és o no és exagerada. En Malthus mateix ja trobà tres procediments diversos per a reduir la població i mantenir l'equilibri: La coerció moral, el vici i les desgracies, de les quals la miseria és una de les més importants. Però com les dites de Robert Malthus han d'ésser una de les llums que'ns aclareixin el camí, deixem-les ara de l'atenció per a fixar-nos en una de les moltes pensades del segon dels nostres tres homes, en una dita del nomenat Frederic Nietzsche.

Nietzsche, per una via molt diferent de l'Economia política, vingué a pensar sobre'l mateix fenomen del desequilibri social que feu rumiar abans a Malthus. No's fixà en el cas precis de les substàncies que poden nodrir a l'humanitat, sinó en el desequilibri entre la poixança dels homes i la llur força, entre lo que's fan valdre i llur valor real. El mateix problema de la lluita per la vida, com un raig de llum il·luminà el seu cervell a través el cervell de Malthus i el cervell de Darwin, professor del qual no parlem ara perquè no és del cas. Nietzsche s'indignava de la solució sentimental d'aquell problema, donada pels qui, moguts per l'espillisme dels bons sentiments, volen fer viure als qui no estan dotats per a la vida. Nietzsche trobava que tan mateix no és un avenç una higiene que manté la vida de milions d'éssers febles i inútils que devien morir, i que'l veritable avenç era l'educació d'uns homes tan forts com fos possible. Es a dir, Nietzsche ens ve a donar la raó de la necessitat de concentrar la riquesa en bellesa repartida pel món quan per la seva dispersió se pot perdre, si no en sí mateixa, perquè la quantitat de bellesa és sempre igual, quan menys per als nostres sentits. Per allò que dèiem l'altre dia i avui hem tornat a dir, que de gota en gota s'aixuga la bota.

— ¡Caram!... ¿I de quan ençà aqueixa creixença?
— Des del Renaixement a «La Renaixensa».

El nostre contemporani en Ramon Pérez de Ayala, en una encertada dissertació sobre'l bacallà i els mals poetes, retreia un argument en defensa de la mort com a cosa necessària; que, segons ell diu, l'ha trobat en un teòleg: el bacallà cada vegada que pòn deixa 3.000.000 d'ous. Si no hi hagués mort, d'una parella de bacallans en naixerien en tres anys 9.990.000.000.000.000.000.000 de bacallans, i en una dècada o dues l'occeà fóra una massa sòlida de bacallà.

Si la mort existís per als homes però no per als bacallans, el problema de l'augment de la població, de Malthus, i la lluita per l'existència i la formació de les seleccions, de Nietzsche, tindrien la fórmula resolutoria en l'explotació degudament reglamentada de les immenses existències de bacallà que tindriem. Totes les poblacions dels litorals s'hi farien la barba d'or. Adhuc el conflicte del capital i el treball podria resoldre's amb «bonos» de bacallà. Però, per dissort, els bacallans se moren, i dels ous que ponen no's desenrotllen tots. El problema queda, doncs, com estava. I és per un altre via que la solució deu cercar-se.

¿I què té que veure tot això amb el cas de la literatura? Si algú així s'exclama, nosaltres li respondrem: Tot això és el cas de la literatura. Ja ho veurem.

Els pintors proporcionen a Déu la forma de les visions amb que aforceix als Sants i als ximples. Ells recullen i inventen l'ideal de bellesa divina escampat en les ànimes contemporànies, per a realitzar-lo i imposar-lo pel compte llur. Els vidents no veuen més que al través de les formes creades pels pintors. Rellegiu la descripció de les aparicions d'antany i les d'angany. An en Flandrin i an en Signol deu atribuir-se la pobresa d'imatges miraculoses aparescudes recentment en terra francesa a tal o qual modesta pastora.

Els pintors són responsables de la bellesa plàstica de la religió.

MAURICI DENIS

LA NINETA PLORA

PER RAMON GOMIS

¡S'ha vist mai tirania major i més absurda! I tot perquè's papes estan lluny... ¡Si serà un sequestre disfregat això dels col·legis! ¡Potser una estratagema dels seus pares per a desfer-se d'ella, com en els contes de bruixes!

La Nineta se troba desamparada, abandonada de tothom, i a la mercè d'aqueix ogre qui's fa anomenar donya Eduvigis. ¡Quin horrible nom! ¿Com no s'en havia adonat ella, l'ignoscenta Nineta, de que aqueix nom, i aqueixos ulls descolorits i enormes darrera'ls cristalls groixuts de les ulleres, i aqueixa veu tan agra, no eren coses tranquil·litzadores?... Tot està perdut, totes les il·lusions ensorrades. ¡Quàn lluny li sembla la pau i la claretat domèstiques!

¡Pobra Nineta! Les llàgrimes se li reventen, grosses, al peu de les pestanyes i li regalimen, silencioses, cara avall, pel pit, per les cuixes, fins a mullar les mans plegades, inertes, sense voluntat.

Potser lo que li passa és un càstic de Nostre Senyor per haver deixat mig vas de llet al esmorzar.

— *Nineta, venga usté acà à dir las lletas.*

¡Còm! No se li respecta el seu dolor!... Totes les noies, petites diableses, riuen i se la miren amb dolenteria. ¿Haurà de passar per aqueix nou dolor? ¿Haurà de servir d'espectacle divertit an aqueixa reunió de furies?...

— *¿Quina letra es ésta?*

— ¡No ho sé!

— *La Ema.*

— Oi que no senyora: és la Erra.

— Vaja, Nineta, no sigas malcreienta... ¿Quina lletra és aquesta altra?

— La O.

— No, que és la Té.

— ¡La O!

— Diques que és la T.

— ¡La O! ¡la O! i ¡la O!! A casa meva la Té es així, rodona: ¡au!...

— Aveiam, no siguis mentidera, que les nenes mentideres van a parar al Cau Ferrat i en Passasseres se les menja amb alioli... ¿Quina lletra és aquesta?

—

— La Y, dóna, la Y...

— ¡Oi que no! Això no és cap Y; això és un arbre.

ANÈCDOTES CONTEMPORANIES

EL CICERONE

ÉS més tranquil que un Centre polític recreatiu o de cultura al matí, quan els pocs socis que hi concorren escampats per la casa sembla que no hi siguin.

Només d'en tant en tant algú visitant desitjós de contemplar les sales i saletes, acompanyat d'un empleat qui li fa de cicerone i li ensenya la casa, va seguint el Cassino.

Una de les saletes d'aquest establiment, que dóna al jardí, està adornada amb un quadro qui representa una senyora de l'any 80 sortint del teatre, i un altre quadro, d'un pintor de la mateixa època, qui representa unes teulades a sobre de les quals s'hi ovira un vol d'aurenets.

Un soci, amb alguns llibres, algunes revistes, un tinter, una ploma i els fulls de paper que li corresponen, s'està assegut en un balanci davant d'una tauleta de marbre que a l'hora de la gent serveix per a pendre cafè i copa. No cal dir que la quietut que puja del jardí convida a la meditació i a l'estudi.

De cop i volta s'ouen passos i una conversa animada; s'obre la porta i apareixen un senyor, una senyora i els nens, acompanyats del cicerone, que venen a visitar el Cassino.

— Déu lo-guart.

— Déu-lo-guart.

El soci ha alçat la testa i mira als visitants amb una mitja rialla apropiada a l'acte, que posada entorn dels llavis sembla bigoti i mosca, i els visitants se'l miren amb molta amabilitat i modors.

El cicerone, mostrant la saleta, diu:

— Aquesta sala a la tarde serveix de sala supletoria de joc de cartes. Aquell quadro—senyalant el que representa a la senyora—és una sortida del Liceo. I aquell altre—el de les aurenets—és el *Volverán las oscuras golondrinas*.

Acabades aquestes paraules:

— Passi-ho-bé.

— Passi-ho-bé.

Els visitants se'n van, i al moment de tancar la porta el cicerone diu, referint-se a la persona que queda tancada a la saleta:

— Aquest senyor és un soci.

L'artista deu despreciar l'opinió que no's basa en l'observació intel·ligent del caràcter. Deu combatre l'esperit literari que ben sovint és causa de que'l pintor s'aparti del verdader camí—l'estudi concret de la naturalesa—per a perdre's en especulacions intangibles.

No s'es ni massa escrupulós, ni massa sincer, ni massa supeditat a la naturalesa, però s'es més o menys mestre del model i, sobre tot, dels medis d'expressió. Penetrar lo que tenim davant dels ulls i perseverar en explicar-ho lo més lògicament possible. — PAU CÉZANNE.

Babel

L'AMOR ÉS CEGO

—¡Jove, si vol arrambar tant m'haurà de donar paraula de casament!

CARLES GUÉRIN

PER JOAN SACS

NTIMISTA dels més sensitius i honorats de l'actual pintura francesa i un dels pintors menys discutits, tant per la dreta com per l'esquerra pictòriques.

La seva pinzellada curta, aparentada més amb la dels post-impressionistes que amb l'esbojerrada dels impressionistes se diferencia d'ambdues en que és posada al servei de les tonalitats neutres. En Guérin ha sentit aquestes tonalitats com l'Aman Jean i en Whistler, encara que sense romanticisme; però al contrari d'aquests, els seus tons neutres vibren i viuen; ha demostrat aqueix pintor que'l divisionisme és indispensable fins als no lluministes i que no hi ha que confondre aqueixos dos termes. L'exemple den Cézanne és en ell més fort que en molts altres pintors d'avui perquè n'ha comprés la raó, que ha incorporat a la seva idea pictural. En canvi ha passat per alt la factura cezannesca perquè el seu temperament i les seves disposicions n'hi ordenaven un'altra. No tothom ho ha fet així: alguns dels pintors del nostre temps ho han fet al revés.

Els impressionistes, i Cézanne més conscientment, efectuaren una virada brutal vers la concepció clàssica, qui estava a punt d'esvair-se, ja que quasi sols ne quedava el vestit. Aqueix vestit el llençaren per vell, per inservible i per desacreditat i, nusos, eixiren al apostolat de les grans veritats prostituïdes, posseïts d'un llenguatge i d'una eloqüència nous e irresistibles. Els aixerrits compregueren l'encarrilament vers unes veritats incommovibles, durant un quant temps abandonades, i n'aprofitaren la lliçó. Els snobs no ho compregueren així: quan s'adonaren de que darrera tan gran trasbalsament hi quedava encara la Renaixença, els gòtics i Fidies, se cregueren estafats i se digueren entre si: «Ara que hi estem posats a trasbalsar i a cridar l'atenció amb el nostre terrabastall seguim per aqueix camí, o sinó ens caldrà de nou disciplinar-nos i deixar de cridar l'atenció.»

L'existència grisa o obscura no és feta per als snobs. Una part d'ells, doncs, menyspreuà l'esperit cezannià i s'empleà a l'explotació de les nafres i dels vestits del difunt. Això és feina repugnanta certament, però'ls corbs replicaran que és feina que's veu, mentres que la esperitual és feina invisible.

En aqueix xefils de podridures en Guérin no hi volgué cobert. Fou un dels més sencers artistes, un dels qui hi vegé clar i tingué la força de voluntat necessaria per a obrar clarament també.

En Carles Guérin posseeix una habilitat extraordinària; la seva tècnica és pulcra i aplomada: ni extraordinàriament espontania ni rigorosament calculada; més explícita en les natures mortes — que són de pur esperit cezannià o chardinià — que en les figures, foses en l'aire circumdant, devegades un xic cotonoses.

La ciencia del dibuix i dels valors fa lloc de colorisme, doncs que aqueix no és en l'obra den Guérin més que circumstancial, fred i esmortuït. En les escenes de perruca i de mirinyac, que són les úniques de la seva pintura decorativa, els dos tons que hi emplea quasi exclusivament, el blau i el vermell, són d'una fredor quelcom inquietadora.

* * *

La personalitat den Carles Guérin, además de les qualitats d'honoradesa i d'habilitat té les d'elegancia, distinció i dignitat en el sentit més sever del mot, aqueixes distintives del clarividet qui conviu generós amb la ceguera ambient per a redimirla, lo que fa en Guérin sense fuetades, sense planys, sense sermons, sense consells, sense impaciencies, sense energies, potser sense esperit de fraternitat.

AVENTURES DE DOS NOIS I UN DURO

PER RAMON REVENTÓS

CABAT el dinar deixaren la taula amb un préssec a la mà; la cambrera els habillà com als diumenges pertoca; els passà llustre «Nubiàn» per les botines y els partí una clenxa més dreta que'l Passeig de Gracia.

Don Joan i don Ramon — que així s'anomenaven nostres hèroes — retornaren al menjador, i allí reberen advertencies paternals, festes de mare i trenta cèntims per barba.

Per torna, una tarde de llibertat i un terròs de sucre sucut amb cafè.

Baixaren l'escala, botant com isarts. Ja en el pati, digué'l gran, en Ramon:

- ¿On anem?
- Tira avall i trenquem la cantonada.
- ¿I per què?
- Tu passa avall.

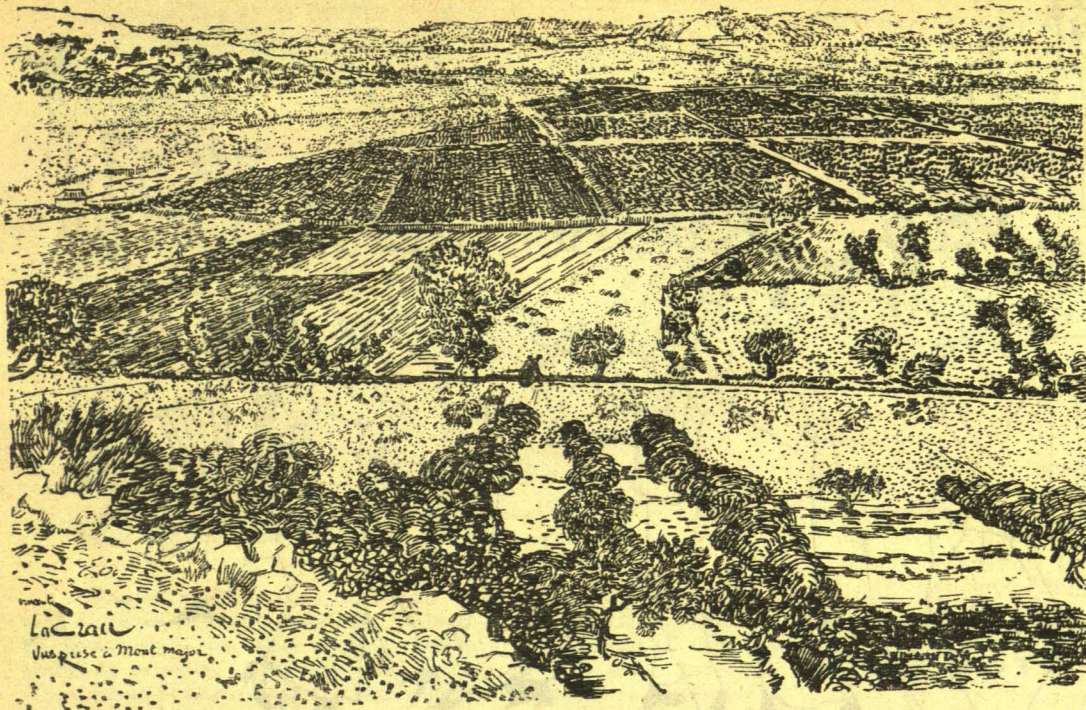
I avall anaren, no sense girar-se envers el balcó d'on la mama els fitava. Burlada ja la vigilancia, en Joan digué:

- Calla, ¿sabs? Tinc un duro.
- ¿Què?
- Un duro.

— ¿D'on l'has pres? Vaig a dir-ho a la mama.

— ¡Burro! No l'he pres d'enlloc, me l'ha dat l'oncle Jascinto. Quan hi so anat aquest matí, m'ha clavat un pinyol molt fort; jo, en contes de plorar, he dit: ¡Carai!, i ell que sí que'm dona un duro.

(El lector se farà càrrec de que l'oncle Jascinto era un tarambana i un formidable enemic de la bona criança.)

LA CRAU, per Vicens Van Gogh

— Ensenya-me'l.
— Espera't.
— ¿On el tens?
— Espera't, home. Ara, vina.

I el va ficar en una escala, on se descalçà i tregué'l duro de dintre de la botina.

— ¿Per què'l portes aquí dintre?

— Perquè si l'hagués dut a la butxaca o dintre la gorra, la Celia, al respallarnos, me l'hauria trobat.

(En Joan era prudent com Ulisses fètil en astucies.)

¿Què farem, què no farem? El certus és què'l duro els venia ample an els dos bordegacets. Lo primer era canviar-lo, després ja's veuria.

En Ramon proposa comprar un segells de Rússia i uns altres de Java. En Joan protestà airat de tal pensada.

¿Segells! ¿I ara? ¿Segells! El duro s'havia de gastar en espectacles, en anar en tramvia i *golondrina*, en menjar, en beure, àdhuc en fumar, que un dia és un dia.

Després de rendirse'l gran, se començà l'odissea.

Canviaren en un cafè; en Ramon demanà un arlequí, prò l'ardit Joan prengué vermut a quarts de quatre de la tarde i ademés hi volgué les gotes d'angostura de reglament.

Fet això vingué'l deliri; menjaren xufles, cacauets, cigrons torrats, tramuços, churros i neules de ruleta; begueren menta, rosa i dàtils amb marrasquí; anaren tres vegades de la Porta de la Pau a la Barceloneta i vice-versa; vegeren unes dones que ballaven i qu'ls avergonyiren en un cafetot del Paral·lel, del qual sortiren tot seguit per a entrar en el Soriano i contemplar els lleons.

Després en Joan, sempre avençat, s'entoçudí en que havien de fumar, l'altre fou dèbil i compraren dos cigarros. Amb ells a la boca pujaren a uns *caballitos*. L'aparell comença a girar i ells a perdre'l món de vista.

Al aturar-se, sinó'ls aguanten cauen. Allí, detràs d'unes fustes, va quedar el duro per terra. Els cèntims del papa serviren per tornar a casa en tramvia.

La família no hi era encara; els dos germans s'instal·laren al peu de l'escala. En Joan s'assegué en l'últim esglaó, amb el cap entre les mans; en Ramon, amb molts desitjos de plorar, anà a fer-ho an el dintell de la porta. No semblava un noi, semblava una font.

Al arribar, la família tingué un sobresalt.

— ¿I en Joan? ¿On és en Joan?

— Allí.

— ¿Joan! ¿Joan! ¿Què tens, rei?

— Ho veig tot vermell, ho veig tot rodó i vermell.

Interrogat en Ramon va saber-se la veritat; els pares atrotinaren an aquell tabalot d'oncle Jascinto, aquest rigué fortament l'aventura i mai més trobà als nebots sense dir-los-hi:

*Han comprado en casa Ros
dos cigarrillos muy fuertes
y se marean los dos.*

En Joan explicà, a estudi, que va divertir-se tant.

ELS DIBUIXOS DEN VAN GOGH (1)

PER JOAN SACS

En Vicens Van Gogh tingué durant la seva vida dugues tortures, qui tal vegada determinaren en el seu delicat mecanisme psíquic la follia qu'il dugué al suïcidi.

Una d'aqueixes tortures era en el seu art: la tortura de les teories contra el seu temperament senzill i realista, purament holandès. Qualsevulga teoria contraria a la seva naturalesa, mentres sigués ben expressada, el cautivava i el preocupava amb insistència de monomania i el conduïa a les més paoroses d'aquestes lluites internes que'ls artistes sovint han de sostenir. La seva època era ja de conceptualismes i bisantinismes embrutidors, mortals per a un cervell com el den Vicens Van Gogh; i els seus companys, justament, eren els homes més funestos en aqueix sentit. Gauguin i Emili Bernard, amb la vanitat despectiva i violenta i la petulant hipochondria que'ls caracteritza, semblaven complaure's en torturar aquella santa infantilitat den Van Gogh, recepc-

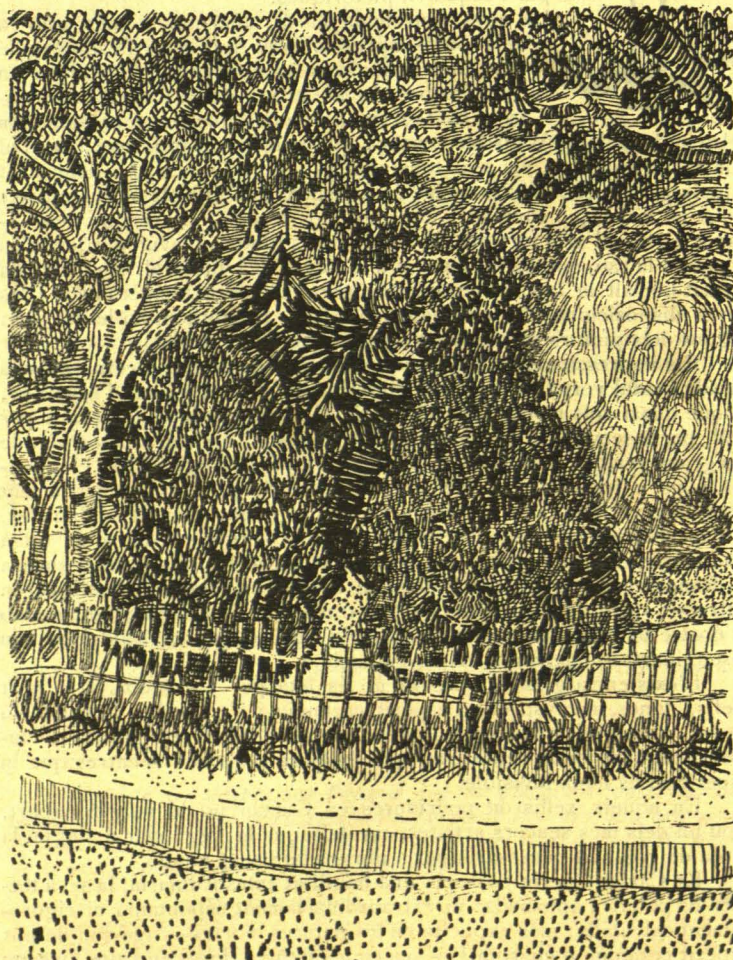
taclé voluntari i sumís dels exabruttes, contradiccions i geremiades d'aquests dos terribles camarades.

Ademés, les mans no volien obeir gaire a la seva sensibilitat artística. Les dificultats del ofici sigueren el seu torment constant mentres que les altres amargors se succeïen una darrera l'altra.

* * *

La segona de les grans tortures del pintor holandès sigué la seva pobresa.

(1) Les reproduccions d'aqueixos dibuixos són extretes de l'àlbum que acompanya el llibre den Emili Bernard, titolat: *Lettres de V. V. Gogh à E. Bernard*. Vollard, editor.

JARDÍ PÚBLIC, per Vicens Van Gogh

En Vicens tenia un germà a qui estimava més que a ningú en el món: en Teodor, empleat a casa d'un marxant de pintura dels Boulevards. Aqueix germà, en recíproca tendresa, estimava an en Vicens més que a sí mateix; no pensava en res més que en ell, no creia en ningú més que en ell. Tot el seu esforç, tots els seus escassos guanys eren invertits en ajudar an en Vicens, en tubus i teles i dispeses i viatges; tot per a que en Vicens pogués treballar sense preocupacions materials. Tan gran era'l seu amor per a en Vicens, que no podent resistir la mort tràgica d'aqueix, el dolor se l'endugué an ell també a la tomba.

Però en Vicens pintava com un posseït; els tubus i les teles s'acabaven com melindros sucats i la seva pintura no agradava, no's venia. El pobre artista se retenia de pintar tant com podia i no demanava diners al seu germà, qui emprò mai els hi regatejava, fins que no podia resistir més la seva forçada abstenició. Aleshores escrivia an en Teodor cartes desesperades, vehementes, punyentes:

«Crèume: o te torno aquests diners o te dono la vida.»

En aquests intervals de repós forçat, el bon Vicens ocupava la seva activitat, projectant quadros, dibuixant, amb un palet de fusta sucata en la tinta, paisatges del natural, per a fer admirar el país als camarades absents o bé per a estudiar les futures composicions a l'oli.

En aqueixos dibuixos, que són els qui reproduïm avui, en Van Gogh hi posava tota la sensibilitat i la sensualitat del pintor. Dibuijava donant a les plomades les diverses direccions que'l modelat convidava a donar per a lograr una major expressivitat en la pintura; aqueixes plomades són verdaderes pinzellades; sembla que s'hi vegin aquells sucosos i abundants regalims de color que estríen les seves teles; sembla que fins se'n evoqui aquella calitat de laca que la pintura dels grans mestres de la fuga pictural, i Van Gogh més que ningú, adquireix als pocs anys de pastada.

Aqueix sistema de plomada ha sigut una revelació, per cert molt poc apreciada pels crítics i professionals. Ha revelat Van Gogh, amb la tècnica dels seus dibuixos admirables, com se poden expressar les varietats d'ambient, color i, sobre tot, la calitat de les coses amb aqueixa simplicitat factura. El fullatge divers dels arbres frondosos i el dels esclariats i dels tendres. Els blats i pasturatges dels camps extensos amb llur gronçei pesant. El sol i l'ombra fresca. El detallisme pessebrista dels paisatges panoràmics; la fuga precipitada dels sembrats, les masies, les barnedes i els poblets vers l'horitzó. La devallada majestuosa del sol vers l'ocàs, en un pampellugeig de llusors i transparència. L'aigua profunda de la mar, tallada arran de terra per a satisfacció dels pintors i divertiment dels marins; la mar clapotejanta, gronxadora dels breçollets envelats, com empaliats d'enormes banderes blanques festejant l'eterna glòria del color blau. Les parets rústegues del mas o de la fàbrica i escenes sens fi, traduïdes sense dureses ni fatigues, sense excessos de modelatge ni d'ombres projectades, sense encreuaments de línies ni trinxaments ni habilitositats.

Admirem, doncs, els dibuixos den Van Gogh per la llur clara traducció d'una emoció estètica pura, però també admirem-los en lo que tenen d'innovació benèfica en l'art del dibuix.

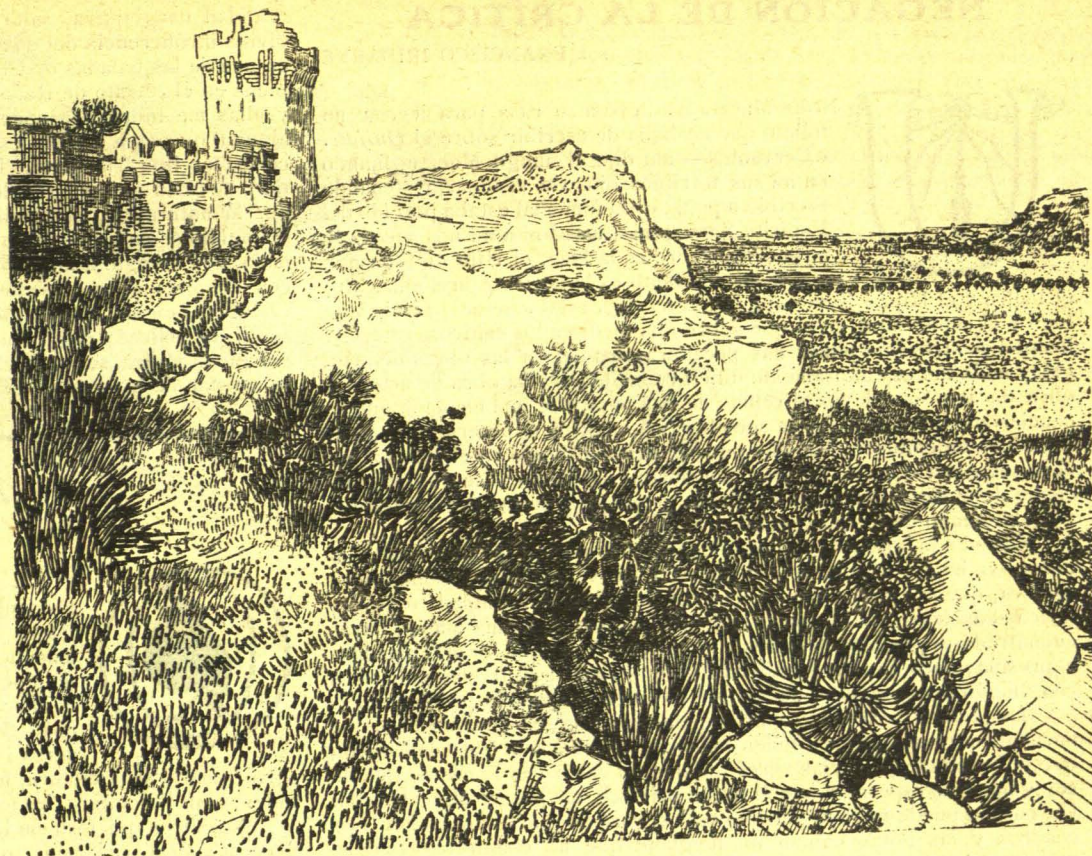
Recordem el dolor d'aquell artista inimitable, un dels més poetes dels pintors que han existit, i venerem l'obra delicada i potent alhora den Vicens Van Gogh, lo mateix en les seves pintures que en aqueixos monumentals dibuixos.

Les meves obres seràn immortals perquè jo, a la meua mort, deixaré una quantitat per a que's representin. — MEYERBEER.

L'Impressionisme ha aixamplat, ventilat, espiritualitzat nostra idea de la Natura. — MAURICI DENIS.

La pintura és una poesia que's veu enlloc de sentir-se, i la poesia és una pintura que se sent enlloc de veure's. — LLEONARD DE VINCI.

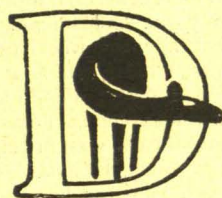
He volgut fer de l'Impressionisme quelcom de solit i durader com l'art dels museus. — PAU CÉZANNE.

MONTMAJOUR, per Vicens Van Gogh

MORALITATS I PRETEXTES

PER J. M. LÓPEZ PICÓ

E la personalitat. — De tal guisa ha d'ésser el teu estil que deixi empremta de puresa i d'harmonia en els mateixos escrits de combat dels teus detractors.

De la Naturalesa. — Per a els preceptistes candorosos, la Naturalesa és el sanatori de la poesia decandida.

Dels certàmens literaris. — No t'envaneixis, jove poeta. Pensa, després dels aplaudiments amb que t'has vist afalagat, que en totes les multituds són molts els ignorants.

De la erudició. — Per davant de la casa on viu l'home joïós, qui ama sortir al balcó per a esguardar l'espectacle del carrer, passaven ensemps un erudit i un mul carregat de llibres.

I pensà l'home joïós: — Heus aquí que ni l'un ni l'altre saben lo que duen, anant carregats de llibres.

De la tradició literaria. — Cal repetir cada dia, que la tradició literaria és quelcom més que un exercici de paciència gramatical.

El versaire. — No sab crear la mel com els poetes, però sab fer soroll com els borinots.

TRES SENTENCIES DE SAADI

I

Si tu no has sigut prudent per a guardar un secret, ¿com vols que'l guardi aquell a qui'l confies?

II

Davant dels enemics parla de faisó que si devenen amics teus algun dia, no et calgui avergonyir-te de res.

III

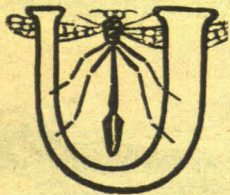
Vexa l'amistat aquell qui fa les paus amb els enemics dels seus amics.

No sabem acabar: havem fet massa notes y massa pocs quadros.

MAURICI DENIS

NEGACIÓ DE LA CRÍTICA

PER FRANCISCO IRIBARNE

Un dia Maeztu me llevó a su casa para leerme un folleto que acababa de escribir sobre el *Quijote*. «Cervantes — me dijo el amigo Maeztu, fijando en mí sus terribles ojos de visionario — cuando escribió aquella obra inmortal estaba poseído del Espíritu Santo; ni a usted ni a mí nos sucede lo mismo. El Padre es la idea, el Hijo es la acción y el Espíritu Santo es la perfecta armonía entre el Padre y el Hijo.» Esta explicación teológica del arte me pareció muy bien y la repito aquí, para que sobre ella mediten los críticos, es decir, los que se atreven a poner sus pecadoras manos en las obras de arte. ¿Hay nada tan espantosamente difícil como definir una obra de arte? La obra de arte es tal vez el reflejo de una idea y de una emoción que se conciertan para tomar forma sensible. La emoción es anterior a la idea, es la idea en embrión. La idea puede encarnar luego en el mármol, en el pentagrama o en el lienzo; ella surgió del fondo oscuro e inconsciente de nuestra actividad sensitiva, y nosotros procuramos transportarla al mundo de las percepciones fáciles.

Cuando la visión primitiva llega al mármol, al pentagrama o al lienzo, ya ha perdido la mayor parte de su valor; lo que vemos es su sombra, que nos conmueve a veces con su misma deformidad. «Te conozco — decimos a la sombra evocadora —, es una lástima que no hayas encontrado tu posición definitiva, tu perfecta armonía, tu arrebatadora expresión; pero no llores, sabemos ya quién eres; no te confundiremos con ningún otro fantasma de los que viven en ese mundo prodigioso.

La pintura y la música principalmente, son seres misteriosos que encuentran raramente con quien hablar. La teoría o la frase de Ruskin, que yo he citado ya varias veces, de que un cuadro es lo mismo que un rey y hay que esperar a que él hable primero, me parece algo absurda. Un cuadro puede hablar; pero no está seguro de que lo entiendan. Los cuadros y las notas hablan un lenguaje que no comprende todo el mundo. Además hay algo aún más doloroso. De nada sirve que a mí, por ejemplo, me hablen los cuadros y las notas, si yo no puedo traducir al lenguaje vulgar sus interesantes discursos.

Una vez escuché la novena sinfonía de Beethoven, y tantas cosas vinieron a mi espíritu durante la audición, que luego me propuse hacer una obra literaria que guardase cierta armonía con el discurso musical del maestro. Trabajé durante un mes, concretando mis recuerdos, dibujando las imágenes que surgieron con la emoción y que se destacaban misteriosamente, como fantasmas de un mundo ideal, apenas entrevisto. Después hice una selección de palabras expresivas, y quise que aquellas palabras sonaran con un ritmo semejante al de la música; siendo al mismo tiempo tan enérgicas, tan luminosas, tan amables como las notas, quería que fuesen sugestivas y emotivas; que su significado y su arquitectura gramatical guardasen una estrecha relación única, y hasta que se pudieran leer en el mismo tiempo marcado para ejecutar la gran sinfonía beethoveniana. No necesito decir que fracasé en este intento, como he fracasado en otros muchos. Después tuve otro descabellado propósito, porque a mí me seduce mucho todo lo que aparece a mis ojos con cierto aire de locura, de extravagancia; lo que, siendo una

realidad imaginativa, salta por encima de la lógica, presentando esa divina incoherencia del ensueño; quise definir la emoción de un *si bemol* en una de las baladas de Chopin y más tarde la mirada del cardenal Bibiena en el retrato de Rafael. Todas éstas son mis derrotas definitivas y ellas me inducen a concretar una afirmación, y es que necesitamos alguien que sepa definir esas cosas, que yo ¡pobre de mí! no puedo concretar literariamente. Todo lo que no revele la emoción sugerida por la obra de arte o por la naturaleza, es inútil. Todos esos buenos señores que oyen una sinfonía o se colocan ante un cuadro, para decir luego que es bueno o malo, con arreglo a una moral o a una filosofía determinada, me parecen completamente imbéciles por muy sabios que sean. Ellos viven encastillados en su ciencia, que no tiene nada que ver con la facultad de sentir la belleza; dicen tonterías lógicas y se quedan tan tranquilos; porque la lógica se ha hecho precisamente para tranquilizar a los que se asustan de la incoherencia de sus emociones.

A L'ART

PER FRANCESC PUJOLS

H! Art admirable i propiament dit, que no ets confós amb les arts i els oficis, ni tampoc amb les traces i maneres de fer i desfer; art pur i sense màcula, patrimoni de les ciutats i de les selves, que tens per base i fonament la mera decoració, i amb la dansa decores el passos, el moviment dels braços i els giravols del cos; amb la poesia, la conversa i el pensament; amb la música, els crits i el soroll; amb l'arquitectura, les estades, els monuments i les últimes estades; amb l'escultura, les formes, i amb la pintura tot lo qui's presenta.

Nosaltres qui formem la colla de la pessigolla de l'admiració, t'endrem aquest parlament, que si no té aquell art d'amagar l'art, que tant ens agrada, al menys té'l cor a la mà, que és allí on se sol portar per a dir la veritat pura.

Cert és que't presentes desguarnit de la vera Bellesa, com el niu sense l'aucell, o, per dir-ho amb una comparació molt més usual, com la flor sense l'olor, però així i tot, ets admirable i digne d'ésser venerat.

Des de la selva on neixes, tendre i xamós com un xai, criat en les mans dels selvatgins, qu't porten a llur llar, i com la senyora qui davant del mirall se pinta amb els colors de la joventut eterna, amb tu's decoren la cara, el pit, els braços i les mans, fins a les ciutats com Barcelona, on t'enfiles per les fatxades de les cases com una enredadera, pujes als pisos, entres a les botigues i surts per la banda del darrera, ets sempre tu mateix, i la feina que tu fas no la pot fer un altre per tu, ni el buit que tu omplis pot ésser omplert com els altres buits.

No tothom te necessita i te reclama, i molts ne trobariem que passen pel món sense pensar que al món sigués, però l'immensa majoria t'estimen, te volen i pregunten per tu i pels teus avenços, com també s'ha de regonèixer que les corporacions pensen en tu i hi hà lleis qui no t'obliden.

L'esma de decorar-ho tot, paraules i fets, deu tenir les arrels molt fondes, i que si molt convé troben una deïu d'aigua de remor enterrada; perquè encara que tothom s'oblidi del elixir de llarga vida que raja de l'essència de la Bellesa, i els homes, del primer a l'últim, l'hagin deixat vessar i esbravar de les obres d'art, ningú s'oblida de l'art, i els objectes artístics són articles de primera necessitat.

Si volguéssim una mida per a midar pam a pam la llargada de les arrels artístiques, no més hauriem d'estudiar la Natura en les seves manifestacions estètiques més manifestes, com són la decoració de les serps, de les petxines, dels cargols marins, i també, fins a cert punt, dels tigres i panteres, i d'algun que altre aucell de verdaça, qui, com la cadenera i el pinsà, qui's varen emmaridà, veritables artistes del cant, se presenten decorats de cap a peus com si la Naturalesa els fes anar vestits de les festes per tot drap i tant mudats fessin el niu, coves sin com cantessin, además del exemple artístic del cant y del del ceremonial del colom quan fa l'amor a la coloma, qui no va mai de dret a lo que fa'l cas, sinó que segueix un camí plè de vols i revolts, com si passant pel mar, la remor del qual sab igualar amb la gorja, anés seguint els toms de les closques cargolades que s'hi crien, o per a acostarse a la que treballa, caminés per damunt de les testes coronades seguint els toms i les puntes d'or de les coronas.

Art admirable i natural, que axí ens ho fas dir, i que mous el cor dels joves qui comencen, i portats per la vocació decidida qui tot ho arrocega, abans de conresar l'element intrínsec, qui és el remei contra la mort de la Bellesa, te busquen i te conresen com si's haguéssis de donar pa i com si al món no hi hagués res més que tu i sols per a tu's fés la festa. Deixen els estudis qui se'ls hi fan pesats, s'aparten de les diversions propies de la joventut i passen per ganduls i per mals fills, no més que per poder fer obres d'art, encara que a casa seva no ho vulguin.

— ¿Se deixará'l bigoti?
— ... No... Me l'emportaré.

UN MAS DE PROVENÇA, per Van Gogh

De la mateixa manera que la Naturalesa, qui té fins desconeguts, entre'ls pobles de les selves hi cria pobles artistes, qui fan la seva obra sense que ningú els hi hagi ensenyat i els fa viure en veres regions artístiques, qui són aquelles en les quals els moviments segueixen una fórmula brodada amb musica, la guerra un altre, el culte un altre, les paraules una versificació i els objectes tenen decoració propia; i altres pobles tan salvatgins com aquests, criats per la mateixa Naturalesa, no saben ni que al món sigui l'art de qui parlem i viuen i fan el seu fet sense atinar-hi, axí mateix veiem néixer entre nosaltres homes molt civilitzats qui no poden viure sense fer art i decoració i altres qui no se'n recorden ni els hi fa cap falta, com entre les besties del bosc ne trobem qui canten i ballen com els millors artistes de teatre i d'altres qui ni piulen ni xiulen ni diuen aquesta boca és meua.

No'ns cansarem de repetir que les arrels de l'art van molt fondes i que l'art per sí sol, independentment de la vera Bellesa, és quelcom qui furga i ens diu que la Naturalesa és artista per naturalesa.

L'art agrada i mou l'amor de l'home, però abans d'agradar-l'hi i moure'l-hi l'amor, neix per sí sol, sense que cap cor el cridi, i si'l secret ha de quedar entre nosaltres i no ha de tornar a ser dit, direm que'l cor el crida perquè neix a dintre'l cor.

Nosaltres, malgrat regonèixer amb els artistes de la vera Bellesa que l'art desprovist d'aquesta qualitat no mereix respecte, regoneixem que no solament té molts més aimadors que la vera Bellesa, sinó que viu i viurà sense ella i fins, com ens ho demostren les besties del bosc i les casolanes, vindria el món i habitaria *inter nos*, encara que no'ns en adonessim ni en fessim cas, perquè, segons se veu, el fet de que agradi, lluny d'ésser la causa de la seva producció és un fet de més a més, i tot lo més, donada la naturalesa humana, una conseqüència necessària de l'existència de l'art.

Aquí tenim, sense anar més lluny, un Barcelona, ciutat en la qual l'amor a la vera Bellesa està confinat i repartit entre quatre gats, i aquí poden veure, senyors, si hi ha una casa que tingui un pam que no sigui un pa d'art. Les baranes dels balcons i les dels terrats diuen més de lo que nosaltres podríem dir si volguéssim descriure fil per randa la filigrana artística de la ciutat.

De la mateixa manera que'ls qui estudien i comenten l'estat moral de Barcelona solen dir que no n'hi ha un pam de nèt, nosaltres podem dir, parlant del nostre assumpte, que no n'hi ha un pam nèt d'art, i rematar la comparança dient que tal com la gran corrupció moral arriba fins al moll dels ossos, l'art i la decoració arriben fins allà on no's pot dir, perquè no hi ha paraules per a expressar-ho si, com hem dit, les arrels de l'art son tan i tan fondes que no les podem seguir fins al cap d'avall i ningú sab aon van a parar.

Artistes aimadors de la vera Bellesa i artistes qui no ho son, donant-se les mans com a bons germans, donen els primers passos junts i no se separen fins a certa edat en que'ls aimadors, sense moure's del món artístic hi cerquen l'essència pura de lo estètic, i si no la troben desseguida, si són poetes, s'hi fan a cops de ploma; si són músics, a cops de batuta; si són pintors, a cops de pinzell; si són escultors, a cops d'escarpa; si són arquitectes, a cops de

mall; si són dançaires, a cops de peu i si pertanyen a qualsevolga altre art, a cops de puny i a mossegades, per a assolirla, arribant fins a menyspreuar l'art que tant estimen, quan no'ls hi presenten en una safata de plata, la capsa d'or que conté'l tresor; perquè, diguem-ho clar per a acabar: per aitals aimadors l'art aimat no és més que un trist medi de que's valen per arribar al fi que persegueixen.

L'ENFEINAT

PER C. DE DOMÉNEC

A psicologia de l'enfeinat és obvia: dos i dos fan quatre i a tres quarts de sis m'esperen a l'estació de Sarrià (Plaça de Catalunya).

Se diu quasi sempre Roig i Coma. És de mitja estatura, de mitja edat, de mitja mena de tota cosa imaginable.

Entén a mitjes en enginyeria, mecànica, rellotgeria, vaqueria, batxilleria comercial, medicina de curander, cafeteria, mines i borsa... i és sabater, montador d'embalats, de clares d'ou i de màquines; parla una mica italià d'òpera.

Es un prodigi de locomoció i de cames. Mai està quiet: té tants negocis que no té temps de donar-hi abast. En té tan poc de temps, que ni saluda ni's despedeix, ni's lleva el barret de palla fins a Nadal.

Se perd en un desfici d'escriptures que esgarrafa. I sempre parla de milions, com si això dels milions fós aigua de Dos Rius abans d'ésser estancada per la Companyia qui líquidament i carinyosament l'explota.

Però el fet és que en Roig i Coma porta uns sabates qui vessen per tot arreu com una regadora vella, i se'n riuen de son propietari sense que ell se'n adonga mica-mica.

Es tan actiu que té onze fills, i quan passa pel carrer — depressa com una paròdia i enveja de les exhalacions elèctriques —, si un goç lladra, ell, per activitat interna i per no ésser menys, lladra també. I vinga volar cap al despatx, que generalment és a la Rambla, o a l'estació de Sarrià. Quan tanca les vidrieres és que'n realitat se fica'ls lentes a la butxaca, i amb tota calma se'n va cap a casa, mirant-se les noies i els aparadors dels colmados, amb uns ulls qui semblen tenir unes molles de ballesta de tant que li surten de la testa, ansiosos d'apropar-se al flam tentaire o a la noia revinguda.

Arribant a casa, hivern i istiu s'aixuga'l suor i conta coses grandiosament descomunals que sempre s'estiren lo prou per a deixar bocabadats als fills, qui'l confonen amb un heroe llegendari de pel·lícula Gaumont o Pathé. El niço de sa casa diu pel veïnat que son pare és l'estupefacció del valor.

Aquest Roig i Coma tan valent, s'adorm encara no ha ingerit les particulars mongetes i entre'l respecte de la quitxalla. I si vegéssiu amb quina superstició se'l mira son poble, compendrieu que podria ésser regidor. L'ataconador del costat, qui és republicà, com que en Roig l'escolta quan parla, diu que és un savi.

Aquella quantitat de persones en un quart pis, viuen — i això és un mira-

EN LA CRAU, per Vicens Van Gogh

cle ciutadà solament comparable al no menys reputat i tan conegut ídem de la multiplicació de pans i peixos —, que no se sab ben bé quin resultat podia donar, segons la lògica den Roig i Coma, atès a que tres peres, multiplicades per dotze pomes o cinc figues-flors, donen devegades una indigestió, mai un compte cabal.

En Roig i Coma viu, menja: és un misteri, però'l trobareu a tot arreu. Es veritat que té tant cara de tothom, que'l confonen amb tothom. Es allò: té, aquest sembla en Roig i Coma, i ho és; i aquell altra que vegeu al cap de dos minuts eloqüentment enraonant a la porta del Cafè Suïç, també ho és. Sembla que se'n ha fet moltes còpies de sí mateix i les ha anades repartint pels carrers de Barcelona.

Alguna vegada, sense ben bé saber lo què's fa, cobra una comissió d'un negoci que s'ha fet a Mollet; però la cobra a l'escala de cal notari, on són per lo menys vinticin Roig i Coma qui esperen. Les monedes pasen d'una a l'altra mà d'una manera sens dubte encisadora de prestidigitador acreditat: i les monedes apar qui fan brometa amb aquells senyors, qui tots tenen una pressa enorme.

Aquell dia, la família, al veure entrar al senyor Roig i Coma, amb el bigoti i el cabell arriçat, gran cigarro a la boca, sobreixint paquets, la família se frega'ls ulls i obra la boca disposada a creure en la resurrecció de les costelles. Aquell dia, el senyor Roig i Coma, fa caritats amb son somris olímpic, optimista, gras i escandalós com una carnicera ben arranjada de possibles. El senyor Roig ha trobat maca a la portera, a qui de tots modos li manca un ull i és grossa com una Congregació de Regants.

I el senyor Roig i Coma, sense aturar-se mica, vinga visitar prestamistes, botiguers, corredors, notaris, advocats, pagesos, etc., etc. Dels primers en tracta de sossos (una gran operació), de paraules sosses, posat sós i fets absolutament sossos, ja que de la manera més sossa i escaienta del món vos despullen de la basa humana i de la respiració qui tots per ara tenim. En tracta un altra qui reb a la sala de piano, tot cantant *La Bohème* o el *Conde de Luxemburgo*, i al preguntar-li en Roig i Coma quin interès cobrará, respon:

— *Mimi e una civetta
chi fraseggia con tutti...
vint per cent!*

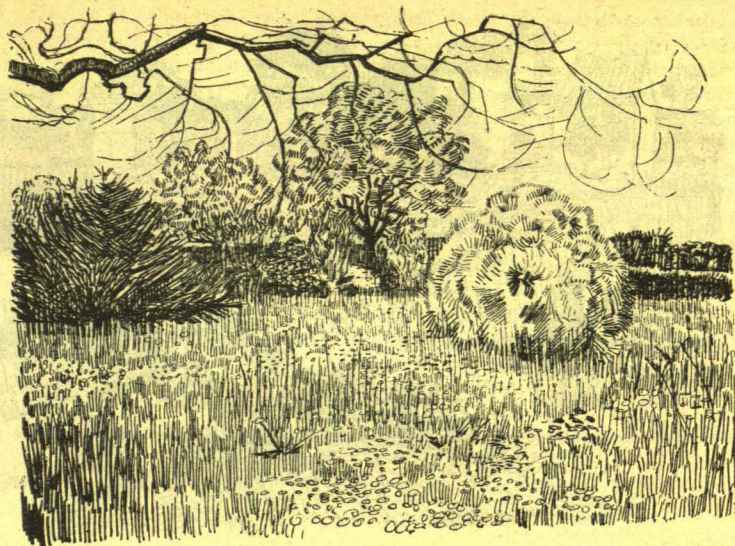
I a les objeccions den Roig i Coma contesta tot seguit, embadalint-se:

— Sí, senyor, sí, trenta per cent, perquè ja veurà, escolti:

*¡Que de las dichas del amor
es la mayor felicidad!*

EL FORRATGE, per Vicens Van Gogh

JARDÍ, per Vicens Van Gogh

— El trenta per cent? — pregunta en Roig admirat, i el prestamista, elegant i filarmònic, el conduïx fins a la porta, gemegant amb una bella veu de falset l'aria den Mario Cavaradosi de *La Tosca*.

Però la dolça temporada és breu com una bona intenció i passen els anys sense fer res fora de la creixença quasi deshonest de la quitxalla. La moça gran, segons diuen a la barriada, senyors, esparvera. Mireu si és així que són molts els qui topen amb qualsevol cosa mirant-se-la. En Roig i Coma arribà a l'extrem, amb frenètica activitat, de no resoldre cap operació.

Sembla que s'acosta una catàstrofe titànica. Consell de família. Allò és trist i insòlit. Lo inversemblant és que en Roig i Coma pregunta vençut què hà de fer.

La família's mira i somriu i la moça gran, esparveradora, d'acord amb la mamà, diu:

— Me vols creure, papà? ¿Sí? Doncs, múdat la samarreta, que estàs brut; i té, cómprat una corbata; però ves a fer comissions.

Eren les tres de la tarde. En Roig i Coma, com dos i dos fan quatre s'en va a fer comissions, ja que a tres quarts de sis l'esperen a la estació de Sarrià.

Maig, 1914

LES REVISTES

"ARS"

Havem rebut el prospecte d'aqueixa Revista, qui es proposa eixir quinzenalment a Sabadell, dedicada a les qüestions d'art en general i molt particularment a les de la comarca. El prospecte és entusiasta i tirat amb molta pulcritud, lo qual convida a posar tota la confiança en la nova publicació, a la qui desitgem tota mena de prosperitats.

"THE BURLINGTON MAGAZINE"

Sobre'ls pintors primitius aragonesos qui es conserven al nostre Museu i en la col·lecció L. Harris; il·lustrat amb tres bones làmines i firma den Josep Pijoan.

"L'ART DÉCORATIF"

ELS dibuixos den Seurat. — Estudi de la senyoreta Cousturier sobre aqueixos dibuixos, llur valor personal d'humanitat. Bones reproduccions en negre i una en tricromia d'una pintura.

ELI Nadelman. — Estudi sobre la personalitat d'aqueix fort escultor. El senyor Salmon s'esforça inútilment, amb l'estil fosc i balbucejant que tant afeciona, en demostrar que aqueix artista se trenca'l cap per a ésser personal. Lo més probable és que les teories sols són una disfreça involuntaria en l'obra den E. N.

Bones reproduccions.

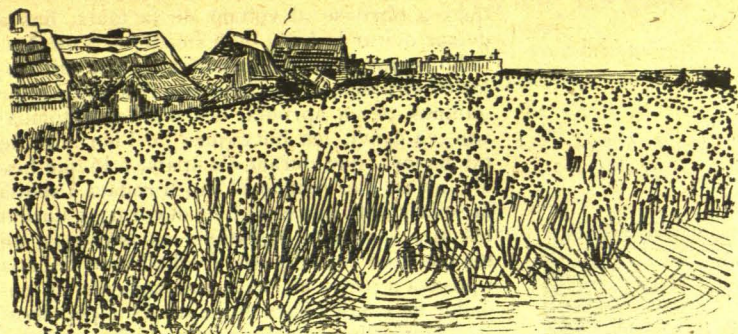
"L'EFFORT LIBRE"

EL Saló dels Independents i crítica de crítics. — Aqueix més, la Revista que'ns ocupa *viene buena*:

«Nous ne pouvons visiter le Salon des Indépendants sans songer à Cézanne. Comment pourrions-nous expliquer l'influence néfaste de ce peintre probe et convaincu sur toute une génération de peintres qui n'ont jamais pénétré son art?»

«La plupart des exposants suivent Cézanne ou le peintre qui n'a vu qu'un aspect de l'œuvre de celui-ci: Picasso.»

«M. Vauxcelles ne fait aucune remarque intelligente. Mais il parle

CEMENTIRI DE SANTES MARIES, per Vicens Van Gogh

de Rembrandt et assure que Deltombe a un gran talent, que Signac a exposé un chef-d'œuvre au lieu de reconnaître que son tableau est fade et banal. Puisque vous aimez ce peintre, monsieur Vauxcelles, vous pouviez dire que Signac évoque une période de renouveau, de hardiesse et que quelques-unes de ses œuvres servirent de passage entre l'art de Seurat et celui de H.-E. Cross. Vous trouvez le tableau de Marchand admirable et vous classez Luc-Albert Moreau hors de pair. Vous ne voyez donc pas que ce dernier est un sous-Segonzac sentimental, assez académique et aussi cubiste? Vos yeux délicats déclarent Chabaud vulgaire. Vraiment vous n'y comprenez rien; au dernier *Salon d'Automne*, vous l'avez déclaré trop primaire: ses deux portraits, avec celui de Matisse, étaient les meilleurs du Salon. Pourquoi vous obstinez-vous à juger les peintres?

Salmon est plus réjouissant que Vauxcelles. J'ai lu son livre sur la peinture; son éclectisme m'a dégoûté et le disqualifie. Voici le début de son article sur le Salon:

«Nous avons tué la vieille critique. Elle est morte à jamais. La critique remise aux mains des poètes rend impossible celle des critiques magistrats, improvisés, etc... C'est la critique des poètes qui a délivré le public des plus solides préjugés.»

Si nous étalions la critique des poètes, quelle honte pour la corporation!

Je comprends votre admiration pour Delaunay qui vous a certainement expliqué sa peinture, que vous ne comprenez pas...

«Delaunay, qui a un œil de peintre, croit avoir découvert une technique neuve. Son tableau réjouit les yeux parce que les tons sont purs, mais il manque d'orchestration et les contrastes en sont faciles.

M. Salmon cite Bruce, qui expose une œuvre médiocre, et oublie une petite toile de Frost: *Soleils*. Ce tableau, «école Delaunay», est plus vivant que l'*Hommage à Blériot*. L'art insignifiant de Boussingault vous séduit et vous assurez que Dufy s'applique à contenir de nouvelles richesses dans un cadre rigoureux (?) Vous découvrez Moreau «peintre baudelairien aux qualités françaises». Mais il a mieux: («*HHénaurme*», aurait gueulé Flaubert):

«Mais ceux qui ont pris garde aux mouvements parallèles reconnaissent-ils pas que Derain peut devenir le Moréas d'un art dont Picasso sera le Mallarmé et Matisse le Vielé-Griffin...»

Le poète Apollinaire plaint beaucoup ceux qui ne seraient pas sensibles aux sculptures d'Archipenko, — inventées par Picasso, — et reconnaît du talent à Morgan Russel, dont la grande toile est sale; il trouve chez Picabia «un raffinement un peu sec, mais si précis, si élégant, et fait remarquer que l'influence qu'a déjà exercée ce peintre (sur qui?) si combattu (par qui?) nous garantit son importance.»

Monsieur Apollinaire, Picabia vous a parlé longuement de ses recherches et de ses découvertes: alors pourquoi ne pas dire au public ce que Picabia a réalisé dans *Culture physique* et *Chanson nègre*? Cela a besoin d'explications, que vous ne donnez pas en parlant de raffinement sec, précis, élégant. Toujours des mots... Vous écrivez que Dufy est un jeune maître et Chagall un des mei-

leurs coloristes du Salon. Votre éclectisme est le résultat de votre curieuse incompréhension de la peinture.»

«Les critiques n'ont jamais été utiles aux artistes. Que faisaient-ils donc l'orsque Gauguin vivait misérablement à Taïti et que Van Gogh ignoré peignait ses tableaux passionnés? Ils parlent tous de Cézanne. Il y a vingt ans, savaient-ils qu'il était un grand peintre? Il est très facile d'écrire sur Rembrandt ou Léonard de Vinci: autour de ces noms on peut faire beaucoup de littérature. Mais quel est le critique capable de parler avec intelligence de Delacroix, Millet, Corot, Daumier?

Aujourd'hui les critiques ont changé de tactique: ils ne veulent pas qu'on leur reproche de méconnaître les novateurs et ils admirent toute chose nouvelle. Mais ils manquent de pénétration et ne sentent pas où est la sincérité et la force. Il faut cependant discerner ce qui est vivant de ce qui ne l'est pas. Le poète qui s'érige critique a le devoir d'éclairer le public qui ne peut rien distinguer dans cette «foire». Il devrait agir avec circonspection. Mais il est le critique, il sait, il juge, il prononce. A peine a-t-il vu qu'il croit savoir, et immédiatement il formule un jugement sans qu'il se soit produit en lui un travail intérieur.

Le critique a toujours fait triompher la médiocrité. — Thiesson.

“MERCURE DE FRANCE”

Analitza el cas Strawinsky i hi troba un gran compositor qui s'ha assimilat amb molta traça les monodies orientals. Aqueixa musica ne pateix d'aqueixa assimilació, perquè és un retrocés inexpressiu: la musica primitiva, barbre, no té l'expressivitat, per exemple, de la pintura primitiva: la musica dels pobles primitius és pur soroll efectista sense il·lació, en manca de la continuïtat apoliníaca que li cal per al desenrotll de l'idea musical. L'art den Strawinsky seria un pastitxo sense altra transcendència que la snobística, practicat per un compositor de talent.

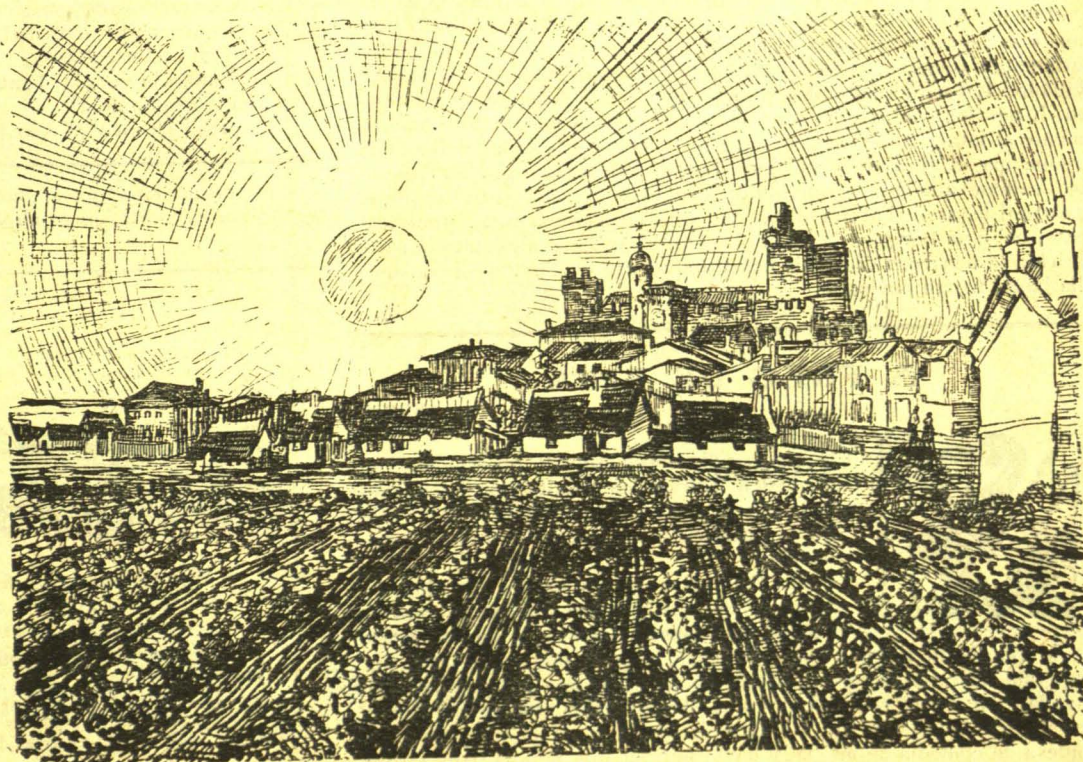
“LACERBA”

Aquest famós periòdic, orgue dels futuristes italians, porta un manifest den Papini titolat: *Anch'io son borghese*, en el qual, després de descriure el seu natural burgès, dona les següents lliçons, dient com a tema fonamental que:

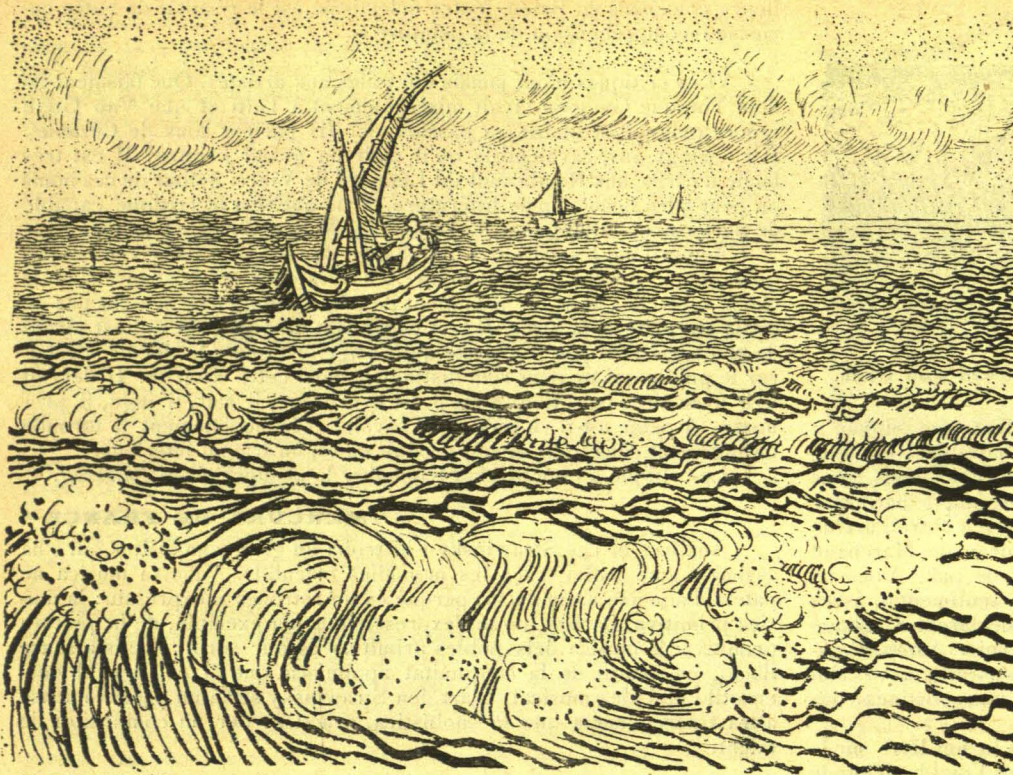
«Ogni uomo ha il dovere di apparire, diventare ed essere il contrario di quel che è per nascita, natura e destino.»

Y continúa:

«Seguire il proprio temperamento — esser sinceri con sé stessi — sembrare quel che si è: tutte trappole e bubble per astenici e frenastenici. Non c'è valore che nella conquista di *qualcos'altro*; non c'è verità che nella menzogna voluta e organizzata; non c'è personalità che nella negazione di quella che gli altri ci dettero; non c'è diritto che nel rovescio. Chi non ha in sé la guerra perpetua tra queste due anime — l'anima naturale ereditata e l'anima voluta conquistata — può fare a meno di volere. Nessun'altra missione al di fuori di questa ci è stata affidata. Ognuno di noi deve rivoltarsi e rovesciarsi come un guanto. Se la lepre non diventa tigre e la tigre non si fa lepre non c'è più vita nel mondo e Darwin ha torto. La necessità più assoluta — cambiamento,

SOL PONENT A MONTMAJOUR, per Vicens Van Gogh

LA MAR A SAINTES MARIES, per Vicens Van Gogh

novità — vi costringe a questa rivolta dell' io falso contro l' io vero.

L'uomo di genio non è altro che un imbecille che vuol superare e negare la propria imbecillità. Il pazzo non è altro che il saggio che si vergogna finalmente della sua saggezza. Il savio dabbene non è altro che il pazzo spaventato dagli abissi della sua pazzia. Il dotto è un uomo che si accorge della sua mostruosa ignoranza; il futurista è colui che amò il passato fino al punto di sentirsi chiusa ogni strada; e santo diventa chi ebbe in regalo gli istinti più peccaminosi. Cinico scettico ed immoralista, disordinato crudele e irregolare: ecco le qualità che deve conquistarsi chi nacque borghese, chi crebbe borghese e chi sente il disgusto della sua quotidiana invincibile borghesia.»

Com a medi d'arribar an aquest cambi de *frente*, diu que:

«Si comincia col fingere e col recitare e si finisce coll'essere più veri e sinceri di prima. Chi impara a graffiare diventa gatto; chi abbaia si fa cane; chi addenta riesce lupo. Unico modo di rendere interessante la vita e il mondo questo infinito incrociamiento di destini e di caratteri. Se tutti restano dove sono non c'è più moto — e noi siamo per la corsa.

Per questo io che son borghese voglio essere l'odio di tutti i borghesi e la negazione di ogni borghesia. Per questo io che son buono sentimentale timido e garbato son voluto diventare cinico feroce audace e villano. Ho schifo del mio vero me ormai quasi strangolato e seppellito. E per sentirmi troppo teneramente passatista mi son dato amorosamente al futurismo. Conosco tutte le dolcezze e la calma dell'ex mia persona ma ci rinunzio e ci sputo sopra. Ed anche oggi ho dato un altro ceffone alla mia agonizzante borghesia. Nessun vero borghese avrebbe il fegato e l'alzata d'ingegno di confessare a tutti, pubblicamente, ch'è un borghese e nulla più. Ogni borghese allo stato puro, a sentirlo, ha una vena di poesia nel grasso cuore e un'ombra di pensiero sulla bassa fronte bovina.»

A FREG DE RIFA

PER XERCI

MÉS que'ls qui moren, són de plànyer els qui es queden. Durant les malalties, malalt i família pateixen; però aquells posen punt a llurs dolors, mentres que aquesta resta amb la memòria.

En Pau Astruq sí que era de ben plànyer, car era dels qui s'havien quedat de repent.

Tota la seva família havia mort del cor, sense que la poesia hi tingués res que veure, com se podria sospitar per l'organ malaltic i la manca de cabals de que patia tota la niçaga. De sa cunyada, d'un oncle valencià nascut a Lleida, i d'un cosí germà fill de Banyuls, membres tots qui s'havien desmembrat de la soca amb una rapidesa de comedia de magia, n'havia heretat dos nebots, tres cosins o quatre lo que fossin, fills del cosí germà, que entre tots feien vuit bo-

ques a obrir-se al voltant de la taula, fins a deixar ovirar la boga de les cadires. Vuit dentadures novelles qui treballaven com vuit moles elèctriques; si li estalviaven l'haver de criar gallines per a aprofitar les molles, li tombaven, en canvi, les butxaques de l'hermilla de tal manera, que durant els àpats, o lo que fossin, an en Pau Astruq el cap li rodava i sentia la sensació de que era ell el devorant; i durant les nits somniava digestions monstruoses, en les quals ell era'l digerit, i debades se debatia i posava a prova els seus coneixements de nadador en tràgics llacs de peptones i pepsines.

Havia llegit qualche part, que'ls mariners de la Xina, durant les calmes de vent, se posen a la popa dels bastiments i xiulen per a fer-lo venir. Per a provar si els negocis li anarien vent en popa, en Pau Astruq xiulava des de la galeria de casa seva; però'ls seus xiulets no desvetllaven altra cosa que la sonoritat metàl·lica de la campaneta de la porta del pis, que, un cop oberta, deixava veure la còrpora gens gaseosa de l'home del gas, o la del procurador del propietari, qui procurava arribar sempre inoportú.

En Pau Astruq ja desesperava trobar la solució a l'estat de la seva financia, quan un jorn, oint cantar els diaris de la nit amb la llista dels premis de la rifa, va sentir que se li obrien les portes del cel, i de colzes a la finestra del cel-obert, va començar a fer càlculs i comptes. A la fi dels quals decidí comprar a fi de mes un dècim de tres pessetes, que reuniria tornant a peu del despatx i estalviant els deu cèntims diaris del tramvia, lo qual, de passada,

li faria fer exercici i arribar més aviat a casa.

Així ho va fer, en secret. Però el dia vintinou, quan anava a sortir i se despedia de la muller, cridant força per a dominar el brugit de la canalla que esvalotava pel corredor, va tenir la feblesa de dir-ho an ella. I ella, després d'una lluita titànica, li reprengué les tres pessetes, li censurà la decisió i no volgué escoltar-li ses explicacions sobre'ls càlculs de probabilitats. En Pau Astruq va disgustar-se de debò, però tost se consolà, i fins hauria acabat per donar la raó a la seva dona, si al dia següent, quan tornava de la feina, no hagués trobat l'escala de casa seva feta una bogeria amb els crits, les rialles, la gresca, la tabola que hi movien els veïns del pis del davant.

La portera va dir-li la causa: els dits veïns havien tret la rifa. En Pau Astruq se va tornar groc com la cera, i sense dir res va pujar els esglaons de quatre en quatre, bracejant per la barana com si cobrés una corda de barco.

— ¿Ho veus? ¿Ho veus? — va dir a la dona tot gaguejant de rabia.

— Els veïns de davant han tret la rifa.

— ¿I què vol dir això, babau? — li va fer ella.

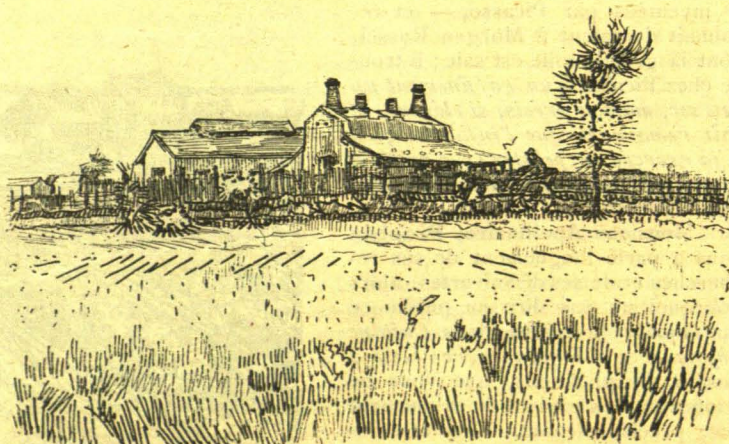
Però ell no l'escoltava.

— ¡Tant a la vora! ¡Tant a la vora! — repetia. — ¡Era per nosaltres! ¡El cor m'ho deia!

I aquella nit en Pau Astruq va bastonejar a la seva muller.

Un pintor ne té prou amb un motiu ordinari per a afirmar-se, mentres que l'esteta, en sa impotencia, cerca'l cas excepcional.

THIESSON

LA FÀBRICA, per Vicens Van Gogh

PER FIL ESPECIAL

Un nou procediment per a surar sense inconvenients. — Un bon alemany acaba d'inventar un nou procediment per a nedar i guardar la roba sense molesties ni pèrdues sensibles de paciència.

La cosa és senzillíssima; se donen als senyors qui necessiten fer una travessia més o menys llarga, unes injeccions de serratges de suro de 43 mil·límetres cúbics, subcutànies i intravenoses i, desseguida, aigua calenta en proporció.

Encara hi hà l'altre procediment, que consisteix en empassar-se una bona sèrie de troços de suro

— ¡Caram que és alt vostè!... ¿No li roda'l cap?

dosimetrificats i després beure tanta aigua com se puga. El suro sura i fa surar. Aquest procediment i l'altre estan patentats, de manera que no cal fer-s'hi il·lusions.

El diari d'on treiem aquesta notícia, no diu les morts ocorregudes amb aquesta nova fórmula de la meravellosa ciència, que no acaba mai d'empescar-se coses.

Encara sobre'l descobriment d'Amèrica. — *The Graphic*, l'il·lustració londinenca, torna a remoure la tan debatuda qüestió del descobriment del continent americà. Segons aqueixa acreditada publicació, no és ben segur encara que en Colom fos el descobridor, perquè'ls aborígens de Colòmbia, que encara'n queden, asseguren que, si bé involuntàriament, sigueren ells els qui descobriren an en Colom (don Cristòfol).

L'artista clàssic extreu la bellesa ideal dels objectes; el sentiment que té de lo general se dobra amb el sentit de lo possible.

MAURICI DENIS

INFORMACIÓ

Algún d'aquests *dandys* sense esperit que pululen arrèu, ha intentat estendre la moda femenina de les tintures capilars multicolors al altre sexe, i an aqueix lloable fi, heroic, ha eixit al carrer, un d'aqueixos deliciosos matins, amb un bigoti blau; davant del *carrefour* Montmartre tingué de retirar-se protegit per la policia.

Setanta mil berlinencs, descontents de les ximpleries qui's veien obligats de presenciar en els teatres, han reunit un capital de set milions i mig de francs per a construir-se un teatre al seu gust, la *Freie Volksbuhne*, qui serà inaugurat en Setembre vinent. Aquests *salvatges*, són socialistes militants.

Ellogi den Sunyer.

— L'escriptor qui firma amb el pseudònim de Gustave Cocquiot, escriu l'elogi den Sunyer en el seu darrer recull *Cubistes, Futuristes, Passéistes* (llibr. Ollendorff), i reproduceix una tela d'aqueix notable pintor. Llàstima, per a en Sunyer, que la prosa den G. C. siga tan anodina.

CORRESPONDENCIA

Soler (Tarragona). — És massa deficient; no serveix.
M. Arbós. — No siga irònic.

Pagès. — Això no ho creurà ningú més que vostè. Dongui'n les fonts per a que's puga controlar.

Stat. Anòn. La Neotípi, Rambla de Catalunya, 116

— ¡Pobres de nosaltres que'l barco se'n va a fons!... ¡Sort, per això, que no és meu!

(Judge, Nova York)

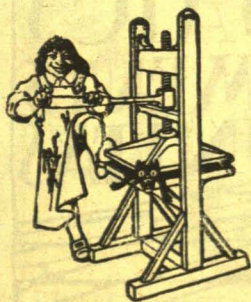

Ma FOTOGRAFIA D'ART
ROSSELLÓ 277

LA CIENCIA EXPERIMENTAL

— Voldria averiguar quánt se tarda a morir bo-i penjat.
— Però, ¡per Déu, professor!... Per a assegurar-se'n bé hauria de penjar-se pel coll.
— Oh, ja ho he provat; però aleshores resulta que no puc mirar el rellotge. — (*Lustige Blätter*, Berlín)

LA NEOTIPIA

Impressions artistiques
Llibres, Fascicles, Guies
Invitacions, Circulars
Revistes, Programes, &

Rambla Catalunya, 116 - Telèf. 7908

Carroceries de luxe per a Automòbils

CASA FUNDADA EN 1900

J. Roqueta

Telèfon 503

Sepúlveda, 148
BARCELONA

PARFUMERIE AUX FLEURS □ Aigua de Colonia

Especialitat del FAIANS CATALÀ

OBRADOR DE DAURATS I DECORACIÓ ANTIGA I MODERNA

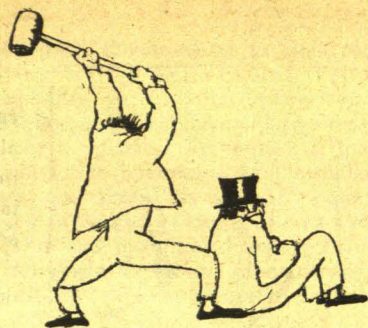
Imitacions a bronze, marbre, marfil i alabastre

Especialitat en restauració d'antiguitats

A. LLUCH I J. OLIVA

Mallorca, 286, baixos
(entre Lluïa i Bruch)

BARCELONA

—Qui no anuncia no vèn. ¿Ho sent?

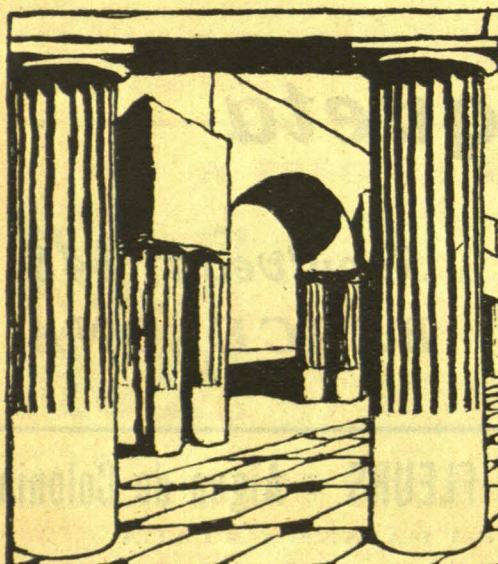

FAIANS CATALÀ

Corts Catalanes, 615

VAIXELLES

CRISTALLERÍA

E. ESCOFFET y Cia
S. en C.
RONDA DE SANT PERE 8 BARCELONA
MOZAICS
PAVIMENTS
UNITAS

Marc i Gravats
Assortit interminable

La Pinacoteca

Corts Catalanes, 644 - Barcelona

Ningú pot decorar amb
gust les seves parets sen-
se visitar aquesta casa

Vda. de C. Teixidor

Material completo para
Arquitectura... Dibujo...
Pintura... Decoración etc...

Donda de Sn. Pedro 16.
BARCELONA

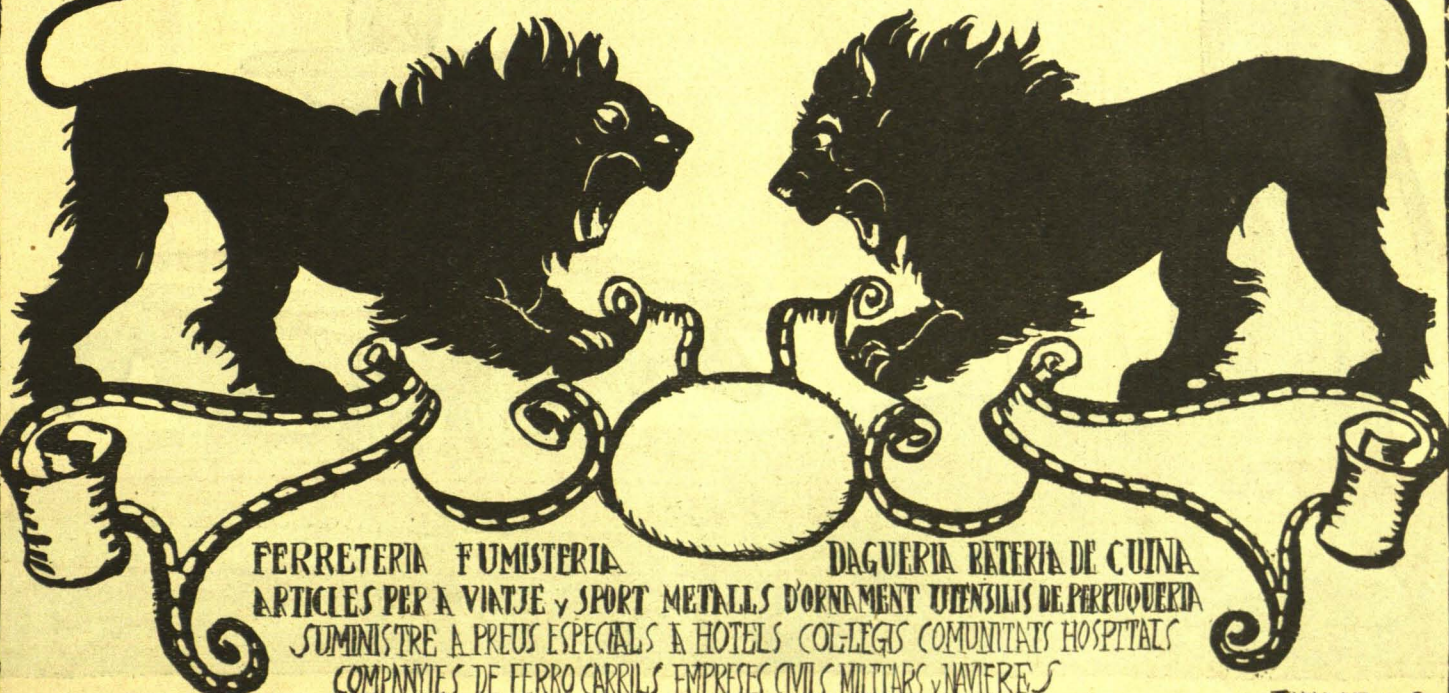
Teléfono
..... 1289.

Feu circular
REVISTA NOVA

DOS LEONES

FERRETERIA FUMISTERIA
ARTICLES PER A VINTJE y SPORT METALLS D'ORNAMENT UTENSILS DE PERCUSSIO
SUMINISTRE A PREUS ESPECIALS A HOTELS COLLEGIS COMUNITATS HOSPITALS
COMPANYIES DE FERRO CARRILS EMPRESSES CIVILS MILITARS NAVIERES

RAMBLA DE CATALUNYA 22

VENDES A L'ENGROS
A TOTES LES REGIONES

VENDES
A LA MENUDA

TURISME

— Y si ara resulta que la vista que's veu des de aqui dalt no és panoràmica...